

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Светослав Ангелов Косев,

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност „доцент“

в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 8. Изкуства

професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – Графичен дизайн и фотография.

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 31 от 11.04.2025 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра „Естетическо възпитание“ към Педагогическия факултет, като кандидат участва д-р Николай Добрев Радулов.

1. Общо представяне на получените материали

Предмет:

Със заповед № РД-22-1330 от 10.06.2025.г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в ПУ по област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – Графичен дизайн и фотография, обявен за нуждите на катедра „Естетическо възпитание“ към Педагогическия факултет.

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат:

Д-р Николай Добрев Радулов, хоноруван преподавател към катедра „Естетическо възпитание“ на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от д-р Николай Добрев Радулов комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

МОЛБА по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;

АВТОБИОГРАФИЯ по европейски формат;

ДИПЛОМА за висше образование с придобита образователно-квалификационна степен „магистър“ с приложение (оригинал и копие) или нотариално заверено копие;

ДИПЛОМА за образователна и научна степен „доктор“ (оригинал и копие) или нотариално заверено копие;

СПИСЪК на научните трудове;

НАУЧНИ ТРУДОВЕ (копия на публикациите);

СПИСЪК на цитиранията;

СПРАВКА за съответствие с минималните национални и допълнителните факултетни изисквания (ако има такива);

АНОТАЦИИ на материалите по чл. 65. от ПРАСПУ (на български и чужд език) с разширена хабилитационна справка, ако не е представена монография;

САМООЦЕНКА на приносите;

ДЕКЛАРАЦИЯ за оригиналност и достоверност на приложените документи;

УДОСТОВЕРЕНИЕ за трудов стаж;

ДОКУМЕНТИ за учебна работа;

ДОКУМЕНТИ за научноизследователска работа;

ДОКУМЕНТИ, отнасящи се до художественотворческа дейност;

ДОКУМЕНТИ съобразно допълнителните изисквания на съответния факултет;

ДРУГИ документи;

КОМПЛЕКТ документи на хартиен носител от т.1 до т. 17 – 2 бр.;

КОМПЛЕКТ документи на електронен носител от т.1 до т. 17 – 2 бр.;

Според приложение 6 Списък на научните трудове, кандидатът д-р Николай Добрев Радулов е приложил общо 9 научни труда, 2 монография, 1 дисертационен труд и 6 статии и доклади. В приложение 8 Справка за съответствие с минималните национални и допълнителните факултетни изисквания, в раздел В, е добавен списък на 3 основни художественотворчески изяви, което за мен внася малко объркване, но ще приема, че представените за рецензиране документи са описаните в приложение 6, тъй като и анотациите са върху тях. Приемат се за рецензиране 3 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка 2 монографии и 1 статия, всяка от тях на български. Не се рецензират дисертацията

и 5 научни труда извън проблематиката на конкурса. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва 3 публикации в страната.

2. Кратки биографични данни (на кандидата)

Николай Добрев Радулов е роден на 30 март 1978 г. Завършва бакалавърска (2008 г.) и магистърска степен (2010 г.) по специалността „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ) – Пловдив, където през 2015 г. придобива и научната степен „доктор“ по Методика на обучението по изобразително изкуство.

Професионалният му опит включва дейности в областта на предпечатната подготовка, графичния дизайн, видео и фотографията. От 2018 г. е управител на „Време 2001“ ООД и специалист по видеомонтаж към „Оборище“ ЕООД. В академичен план е бил хонориран преподавател в АМТИИ – Пловдив в периода 2015-2016, а от 2022 г. преподава в катедра „Естетическо възпитание“ на Педагогическия факултет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ отново като хонориран преподавател.

Автор е на значителен брой самостоятелни и групови художествени проекти, изложби и арт инициативи, реализирани както в България, така и в международен контекст. Проявява активна творческа дейност в областта на живописа, скулптурата, графичния дизайн, фотографията и видеото.

Николай Радулов участва активно в национални научни и образователни проекти и има научни публикации в академични сборници и годишници. Сред отличията му са наградата „Творец на годината“ на Община Панагюрище (2013 г.) и първа награда за най-добра видео продукция на Международния музикален конкурс „Гласът на Афродита“, Кипър (2022 г.).

Владее английски, руски и испански език, има отлични компютърни и технически умения, като наред с това работи с редица професионални софтуерни продукти. Николай Радулов притежава значителен опит в организиране и провеждане на художествени форуми, демонстрирайки организационни и комуникационни компетенции.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Николай Добрев Радулов е хонориран преподавател в Педагогическия факултет и Факултета по математика и информатика на Пловдивския университет „Паисий Хи-

лендарски“ от 2022 г. Преподава дисциплини като „Методика на обучението по изобразително изкуство“, „Композиция“, „Пластична анатомия“, „Дизайн на периодични издания“, „Художествена фотография“ и „Компютърни приложения в графичния дизайн“. Разработил е учебна програма за дисциплината „Художествена фотография“ и е въвел нови подходи, включително използването на авторски образователни видеоклипове, базирани на концепцията за смесена реалност. Радулов организира художествено-творчески инициативи и изложби със студенти, с което активно подпомага тяхното професионално развитие и творческо израстване.

По отношение на материалите с които д-р Николай Добрев Радулов се явява в този конкурс нямам сериозни забележки и считам, че те притежават авторски почерк и автентичност! Тъй като не разполагам с дисертационния труд на кандидата, който е на тема „Акварелната техника и професионалната подготовка на студентите от специалност „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и не мога да направя сравнение с монографията „Техниката на акварела. Нови подходи в обучението по изобразително изкуство в университета“, приемам, че те се различават в достатъчна степен. Това ми изказване се базира на факта, че в приложение 8, този труд е вписан в раздел Г, графа 7. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ или за присъждане на научна степен „доктор на науките“.

Отново ще отправя препоръка към ръководството на Педагогически факултет на Пловдивски университет по отношение провеждането на конкурси по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство и то е, да се обърне по-голямо внимание на практическата художественотворческа работа на кандидатите!

Монографията на Николай Добрев Радулов „Портретът – от живописиста към фотографията“ предлага задълбочен и подробен анализ на връзката и взаимовлиянието между живописния и фотографския портрет, като проследява развитието на жанра от праисторическите пещерни изображения до съвременната художествена фотография. Във фокуса на изследването е поставен процесът на трансформация в естетическите, стилистични и психологически подходи към човешкия образ, което демонстрира богато разбиране на сложната еволюция на жанра в исторически и културен контекст.

Задълбочено се разглежда историческата приемственост и промените в портретното изкуство, проследявайки връзките между класическите традиции на живописца и модерните тенденции в художествената фотография. Авторът изтъква значимите влияния на класическия живописен подход, особено в областта на композицията, светлината, цветовете и психологическото изграждане на образите, които намират нов живот и приложение в съвременната фотография, благодарение на дигиталните технологии.

Изследването е особено актуално и значимо с оригиналното си разглеждане на темата за дигиталната среда като основен фактор, улесняващ преноса на класическите изобразителни принципи от живописца към фотографията. Радулов обстойно изследва възможностите, които предоставя специализираният софтуер за обработка на изображения, анализирайки как съвременните технически средства влияят върху естетическите и концептуалните аспекти на портрета, като това е една слабо разработена тема в българския академичен контекст.

Особено ценна е практическата страна на труда, която включва анализ на собствения опит на автора в създаването на художествен фотографски портрет на базата на живописни техники. Радулов ясно илюстрира как тези класически подходи могат да бъдат интегрирани в съвременната фотографска практика, представяйки успешно както техническите, така и концептуалните аспекти на процеса.

В монографията присъства също така и подробен сравнителен анализ на отделни творби и стилове, представящи различни исторически и културни периоди. Това позволява да се открият ясно общите и специфични черти на портрета като жанр в изобразителното изкуство и художествената фотография, обогатявайки значително научния и практически принос на работата.

Тук ще изразя несъгласие с окачествяването на първобитните хора като художници, тъй като, според мен, стремежът на художника е създаването на изкуство заради самото изкуство, което се проявява на значително по-късен еволюционен етап.

По отношение на този труд може да се обобщи, че представлява значителен научен принос към теорията и практиката на портретното изкуство и би бил от голяма полза както за специалисти в областта на визуалните изкуства, така и за преподаватели, студенти и широк кръг интересувачи се от историята и развитието на художествените практики.

Вторият труд представен за рецензиране „Техниката на акварела. Нови подходи в обучението по изобразително изкуство в университета“ е задълбочено и детайлно изследване, посветено на акварела като техника и методика на преподаване в съвременната университетска среда. Радулов представя обширен исторически обзор на акварелната живопис от праисторията до наши дни, разглеждайки еволюцията на материалите, техниките и стилистичните подходи през различните културни и исторически периоди.

Основен принос на труда е изясняването на специфичните характеристики на акварелната техника и необходимостта от модернизиране на методите на преподаване, особено чрез интегрирането на съвременни дигитални технологии. Авторът детайлно представя концепцията за смесената реалност (Mixed Reality – MR) като иновативен подход, който може значително да обогати и подобри учебния процес в университетска среда. Този подход включва използването на авторски образователни видеоклипове, които комбинират реална и виртуална информация, позволявайки на студентите да възприемат учебното съдържание по един по-интерактивен и ангажиращ начин.

Радулов предлага методическа схема, изградена около идеята за смесената реалност, като акцентира върху нейното приложение при изучаването на акварелната техника. В тази методика са интегрирани специално създадени видеоматериали, структурирани според спецификата на обучението по акварелна техника, с ясно определени времетраене, визуално представяне на техники и практически насоки. Авторът обособява методически фонд, включващ разработени образователни видеоклипове за трите най-разпространени разновидности на акварела – „мокро върху сухо“, „мокро в мокро“ и „рисуване с акварелни моливи“. Тези ресурси целят да осигурят визуално нагледна и ясна информация, повишаваща мотивацията и усвояемостта на учебния материал.

Особено ценни са представените практически и теоретични резултати от приложението на методическата схема в различни университетски специалности като „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“, „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и „Графичен дизайн с реклама“. Радулов успешно демонстрира как използването на смесена реалност води до подобряване на интереса и ангажираността на студентите, както и до развитие на техните професионални компетенции и умения.

Като критична бележка може да се отбележи необходимостта от по-подробно документиране на емпиричните резултати и по-широко представяне на обратна връзка от студенти и преподаватели. Включването на експерименти, проведени със студенти в илюстративната част, щеше да е интересно за мен. Като лека забележка бих добавил и наличието на някои повторения в текста. На стр. 114 например, думата „клипове“ се повтаря 5 пъти в първите три изречения на абзаца!

Обобщено, трудът представлява значителен и актуален принос към методиката и практиката на преподаване в областта на визуалните изкуства, като особено значим е акцентът върху интегрирането на смесена реалност. Монографията е полезен и необходим ресурс за преподаватели, студенти и изследователи, интересувачи се от иновативни и дигитално подкрепени образователни подходи.

Публикацията на Николай Добрев Радулов „Нови подходи в обучението в техниката на акварела на студентите в педагогическите и творческите специалности“ в известна степен се припокрива с монографията „Техниката на акварела. Нови подходи в обучението по изобразително изкуство в университета“ и предлага иновативен поглед върху образователните практики в университетската среда, особено с акцент върху използването на съвременни технологии.

В статията се наблюдава надграждане в отчитане резултатите при използването на смесената реалност (Mixed Reality – MR) като иновативен подход, който може значително да обогати и подобри учебния процес в университетска среда. Като резултат от емпирично изследване сред студентите авторът представя статистически данни, които потвърждават позитивното отношение и повишената възприемчивост към учебния материал, поднесен чрез MR подхода. 92% от студентите отбелязват, че видеоклиповете значително улесняват усвояването на материала, а 76% категорично харесват този нов метод на преподаване.

В заключение мога да кажа, че научните трудове на д-р Николай Добрев Радулов демонстрират ясно дефинирани и значими приноси към развитието на теорията и практиката в областта на визуалните изкуства и художественото образование. В центъра на изследванията му са взаимоотношенията между живописиста и фотографията, както и иновативните методики при преподаването на акварелната техника. В този смисъл, научните разработки на д-р Радулов са ценни както теоретично, така и практически, като

предлагат новаторски подходи и средства за преподаване в университетска среда и значително обогатяват педагогическата практика в областта на изобразителното изкуство.

Доказателство за отзвук и приложимостта на приносите на Николай Радулов са рецензиите и отзивите за неговите авторски продукти и творчески изяви, публикувани в специализирани и медийни издания в областта на изкуствата. Тези публикации отразяват активно неговото присъствие и признание както в регионален, така и в национален контекст, което свидетелства за широкото обществено и културно отражение на неговата дейност. Казаното до тук потвърждава значимостта на приносите на д-р Радулов и позитивното им въздействие върху развитието на визуалните изкуства и педагогическата практика.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Личният принос на д-р Николай Добрев Радулов в представените публикации и трудове е ясно изразен. Във всяка от разгледаните разработки се наблюдава самостоятелно и оригинално дефиниране на научните и практически проблеми, което свидетелства за неговата самостоятелна изследователска и творческа дейност.

Приносите, свързани с изследването на взаимовръзките между живописния и фотографския портрет, както и методиките за преподаване на акварелната техника с помощта на съвременните дигитални технологии, са резултат от собствените му идеи и усилия. Радулов демонстрира умения да интегрира теоретични концепции с практически приложения, подкрепени с емпирични данни, събрани и обработени лично от него.

Значимостта и оригиналността на неговите научни разработки са потвърдени и от редица положителни отзиви за неговите авторски продукти и творчески изяви.

Като рецензент, считам, че формулираните приноси и резултатите от трудовете на д-р Радулов в значителна степен представляват негова лична заслуга и са плод на индивидуалния му изследователски и творчески потенциал. Това свидетелства за високото качество и авторитетност на представените разработки, оправдаващи кандидатурата му за заемане на академичната длъжност „доцент“.

5. Критични забележки и препоръки

Препоръката, която мога да отправя към д-р Николай Добрев Радулов с цел подобряване ефекта на неговата работа е разширяване на международното сътрудничество и активност за повишаване на видимостта на научните резултати на международно ниво.

И тук ще повторя препоръката си към ръководството на Педагогически факултет на Пловдивски университет по отношение провеждането на конкурси по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство и то е, да се обърне по-голямо внимание на практическата художественотворческа работа на кандидатите!

6. Лични впечатления

Нямам честта лично да познавам кандидата за академична длъжност „доцент“ д-р Николай Добрев Радулов, така че ще се въздържа от изказване на лични впечатления.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от д-р Николай Добрев Радулов **отговарят на всички** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални художественотворчески, научни и приложни приноси, които са получили предимно национално и регионално признание. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като голяма част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателска квалификация на д-р Николай Добрев Радулов **е несъмнена**, въпреки че в досегашната си преподавателска работа кандидатът се е изявявал единствено като хоноруван преподавател. Постигнатите от него резултати в учебната, художественотворческата и научно-изследователската дейност, **напълно** съответстват на минималните национални изисквания.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, художественотворчески, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да

препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Педагогически факултет за избор на Николай Добрев Радулов на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство – Графичен дизайн и фотография.

30.07.2025 г.

Рецензент:

(подпис)

проф. д-р Светослав Косев

(ак. дл., н. ст., име, фамилия)